

VASTUVÕETUD TEKSTID

Esialgne versioon

P9_TA-PROV(2020)0183

Intellektipuudega inimeste ja nende perede õigused COVID-19 kriisi ajal

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2020. aasta resolutsioon intellektipuudega inimeste ja nende perede õiguste kohta COVID-19 kriisi ajal (2020/2680(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 2, 9, 10, 19, 165, 166, 168 ja artikli 216 lõiget 2,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eelkõige selle artikleid 1, 3, 14, 20, 21, 26 ja 35,
 - võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, eelkõige selle artikli 4 lõiget 3 ja artikleid 11, 24, 25 ja 28, kooskõlas nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel¹,
 - võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle 17. põhimõtet puuetega inimeste kaasamise kohta, 3. põhimõtet võrdsete võimaluste kohta ja 10. põhimõtet tervisliku, ohutu ja hästi kohandatud töökeskkonna ning isikuandmete kaitse kohta,
 - võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmäärke, mida EL on kohustunud ellu viima,
 - võttes arvesse oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsiooni ELi kooskõlastatud meetmete kohta võitluses COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgede vastu²,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 227 lõiget 2,
- A. arvestades, et petitsioonikomisjon on saanud petitsiooni nr 0470/2020, milles väljendatakse muret intellektipuudega inimeste ja nende perekondade õiguste pärast COVID-19 kriisi ajal ning kutsutakse ELi üles tagama, et kriisi ajal ja järel võetud meetmed oleksid kooskõlas nii puuetega inimeste õiguste konventsiooni kui ka põhiõiguste hartaga;

¹ ELT L 23, 27.1.2010, lk 35.

² Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0054.

- B. arvestades, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni kui esimese ELi ja selle 28 liikmesriigi poolt ratifitseeritud rahvusvahelise inimõigustealase lepingu artiklis 11 on sätestatud, et konventsiooni osalisriigid peavad võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada puuetega inimeste kaitse ja ohutus ohuolukordades ja humanitaarhädaolukordades;
- C. arvestades, et meetmed, mida valitsused võtavad erandlikel asjaoludel, nagu suured tervishoiukriisid, humanitaarkriisid ja loodusõnnetused, peaksid alati austama iga üksikisiku põhiõigusi ega tohi diskrimineerida teatavaid rühmi, näiteks puuetega inimesi;
- D. arvestades, et COVID-19 kriis mõjutab intellektipuudega inimesi tõenäolisemalt, kuna neil on raskem saada teavet nakkuse ennetamise ja hügieeni kohta, nad sõltuvad füüsilisest kontaktist tugisikutega, elavad sageli hoolekandeesutustes või kogukonnapõhisel hooldusel ning kuna mõne puude puhul esineb neil ka muid seotud terviseprobleeme;
- E. arvestades, et ranged liikumispiirangud mõjutavad intellektipuudega inimesi eriti tugevasti;
- F. arvestades, et COVID-19 kriis ja liikumispiirangud paljastavad jätkuva sotsiaalse segregatsiooni ning intellektipuudega inimeste diskrimineerimise;
- G. arvestades, et eristatud andmete kättesaadavus, mis võimaldaksid kindlaks teha pandeemia mõju intellektipuudega inimestele, on piiratud;
- H. arvestades, et on teatatud, et mõnes liikmesriigis on intellektipuudega inimestele keeldutud arstiabi andmast, nad on hoolekandeesutustesse suletud ja sotsiaalselt eraldatud, pereliikmed ei saa neid külastada ja nad ei saa naasta oma sugulaste juurde, ning et kehtestatud on diskrimineerivad triaazisuunised;
- I. arvestades, et intellektipuudega inimestele mõeldud struktuurid, nagu päevakeskused või koolid, on ajutiselt suletud ja on tekkinud hädaolukorrad, kus perekonnad on sunnitud intellektipuudega sugulaste eest ise hoolitsema;
- J. arvestades, et COVID-19 kriis on näidanud, et kaasava hariduse kontseptsiooni ei ole veel ellu viidud; arvestades, et paljudes liikmesriikides ei ole intellektipuudega õppijad saanud liikumispiirangute ajal õppimist jätkata; arvestades, et perekonnad ei saa toetust intellektipuudega õppijate hariduse tagamiseks, eelkõige seoses digitaalse ja uuendusliku tehnoloogia ning kaugõpperakenduste juurdepääsetavusega;
- K. arvestades, et tehnoloogial võib olla tähtis roll puuetega inimestele, nende vanematele, juhendajatele ja hooldajatele kvaliteetse toe pakkumisel;
- L. arvestades, et on teatatud märkimisväärsest kaitsevahendite puudusest puuetega inimeste, eriti hoolekandeesutustes elavate inimeste, nende hooldajate ja töötajate jaoks;
- M. arvestades, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 4 lõikes 3 nõutakse, et osalisriigid konsulteeriksid tihedalt puuetega inimestega, sealhulgas puuetega lastega, ja kaasaksid neid nende esindusorganisatsioonide kaudu aktiivselt kõigisse neid mõjutavatesse otsustusprotsessidesse;

- N. arvestades, et EL ja liikmesriigid peaksid konsulteerima puuetega inimeste organisatsioonidega ja neid aktiivselt kaasama COVID-19 pandeemia reageerimisse, mis võiks vastasel juhul viia nende põhiõigusi rikkuvate meetmete vastuvõtmiseni;
- O. arvestades, et Euroopa Ombudsman on teinud Euroopa Komisjonile ettepaneku koguda teavet selle kohta, kuidas COVID-19 kriis on mõjutanud komisjoni puuetega töötajaid ja milliseid mõistlikke abinõusid on võetud nende vajaduste täitmiseks, ning teha kindlaks, kas mõnda leitud ja ette nähtud lahendust saab kasutada selleks, et lihtsustada puuetega inimeste suhtlust ELi haldusasutustega;
1. tunneb suurt muret selle pärast, et COVID-19 kriis avaldab intellektipuudega ja muude vaimse tervise probleemidega inimestele ja nende peredele ebaproportsionaalselt suurt mõju ning tekitab lisakoormust nende eest hoolitsevatele pereliikmetele, kellest paljud on naised; rõhutab, et puuetega inimesed ei tohiks liikumispriirangute etapist väljumisel sattuda veel suuremasse isolatsiooni ning et nendega tuleks selles etapis tegeleda eelisjärjekorras;
 2. tuletab meelde, et liikumispriirangud on tõsine probleem mitte ainult intellektipuudega inimestele, vaid ka kõigile vaimuhaigusega inimestele, sest isoleeritus ainult süvendab probleeme;
 3. on seisukohal, et ranged liikumispriirangud mõjuvad puuetega inimestele eriti halvasti ning et ametiasutused peavad ilmutama suuremat paindlikkust;
 4. mõistab karmilt hukka intellektipuudega inimeste mis tahes meditsiinilise diskrimineerimise; tuletab meelde, et liikmesriikide asjakohased meetmed peavad olema kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooniga ning tagama võrdse ja mittediskrimineeriva juurdepääsu tervishoiu- ja sotsiaalteenustele; rõhutab, et intellektipuudega või vaimuhaigusega inimesed väärivad sama ravi nagu kõik teised COVID-19 põdevad inimesed, sealhulgas intensiivravi;
 5. tuletab meelde, et meditsiinilised suunised peavad olema mittediskrimineerivad ning järgima rahvusvahelist õigust ja kehtivaid eetilisi suuniseid hoolduse kohta hädaolukordade, tervishoiukriiside ja loodusõnnetuste korral;
 6. tuletab meelde, et intellektipuudega inimestele tuleb liikumispriirangute ajal tagada tugiteenused, isiklik abi, füüsiline juurdepääs ja suhtlus, võttes selleks kasutusele uuenduslikud tervishoiuteenuste osutamise meetodid;
 7. nõuab, et igas liikmesriigis kogutaks andmeid intellektipuudega inimeste kohtlemise kohta haiglates, hoolekandetasutustes ja kogukonnapõhiste teenuste osutamisel ning puuetega inimeste suremuse kohta, et hinnata, kas puuetega inimesed saavad COVID-19 kriisi ajal piisavat kaitset, tervishoidu ja toetust;
 8. rõhutab, et liikumispriirangud mõjutavad tugevasti intellektipuudega inimeste ja nende sugulaste vaimset tervist ning et asjakohaseid meetmeid tuleks kohandada intellektipuudega inimeste vajadustele, et tagada nende heaolu ja iseseisev elu;
 9. rõhutab, et igal inimesel on õigus iseseisvale elule ja õigus saada viivitamata, korrektselt ja kättesaadavas vormis teavet pandeemia ning teda ja tema perekonda mõjutavate meetmete kohta; nõuab, et kõik rahvatervist puudutavad teated oleksid puuetega inimestele kättesaadavad ja et neid edastataks lihtsas sõnastuses,

mitmesugustes traditsioonilistes ja digitaalsetes vormingutes ning nende riigis kasutatavas viipekeeles;

10. tunnistab, et COVID-19 ajal tekkinud olukord annab selgelt märku, et sellele elanikkonnarühmale tuleb rohkem tähelepanu pöörata; mõistab, et see tähelepanu peab väljenduma usaldusväärsetes riiklikes tervishoiuteenustes; nõuab, et kaalutaks nende teenuste tugevdamist ELi tasandi rahastamise kaudu, kui see on asjakohane ja võimalik; rõhutab asjakohase tervishoiupoliitika tähtsust liikmesriikides;
11. rõhutab, et tähtis on kõrvaldada tõkked, mis takistavad intellektipuudega inimeste juurdepääsu tervishoiuteenustele ja hügieenitoodetele, ning kaaluda mõistlikke abinõusid, et võimaldada neil kaugtööd teha;
12. rõhutab, et COVID-19 pandeemia on paljastanud suured puudused paljude ühiskonna riskirühmade toetussüsteemides; rõhutab, et intellektipuudega inimeste järkjärguline üleminek asutusepõhiselt hoolduselt kogukonnapõhiste teenustele peaks olema prioriteet; rõhutab, et investeerimisfondid peaksid toetama individuaalsete tugiteenuste osutamist, kuna paljud nende teenuste osutajad on pandeemia ajal ja pärast seda rängalt kannatanud ning on oht, et nad lõpetavad määramata ajaks tegevuse;
13. kutsub komisjoni üles võtma lisameetmeid oluliste investeeringute ja vahendite mobiliseerimiseks, et tagada hooldus- ja tugiteenuste järjepidevus kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetega;
14. palub komisjonil ja liikmesriikidel tagada võimalike tulevaste ohuolukordade või humanitaarhädalukordade ja loodusõnnetuste puhuks ühised protokollid, mis põhineksid COVID-19 kriisist saadud õppetundidel, sealhulgas vajalike kaitsevahendite, teabematerjalide ja koolituse pakkumine tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandetöötajatele ning reguleerivatele asutustele, võttes alati arvesse puuetega inimeste erivajadusi ja -olukorda;
15. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid konsulteeriks tulevasele kriisile reageerimiseks meetmeid võttes puuetega inimeste ja neid esindavate organisatsioonidega ning neid algusest peale kaasaksid;
16. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles jälgima, kas tervishoiu- ja sotsiaalteenused on kestlikud ja teenuste osutamise uute vormidega kohandatavad; nõuab, et neile teenustele ELi rahaliste vahendite eraldamisel edendataks tõelist sotsiaalset kaasatust, keskendudes teenustele, mis pakuvad pigem kogukonnapõhist eluviisi kui hoolekandetasust paigutamist; rõhutab, kui oluline on tagada, et tervishoiule juurdepääsul ei oleks rahalisi takistusi;
17. kutsub komisjoni üles esitama põhjalikku, ulatuslike eesmärkidega ja pikaajalist 2020. aasta järgset Euroopa puuetega inimeste strateegiat, kus võetaks arvesse ka COVID-19 kriisist saadud õppetunde;
18. rõhutab vajadust järgida intellektipuudega õppijatele kättesaadavate ressursside arendamisel universaalsidaini põhimõtteid, võttes arvesse digitaalset ja uuendusliku tehnoloogia ja rakenduste pakutavaid võimalusi, ning pakkuda kaugõpet;
19. tuletab komisjonile meelde digitehnoloogia ja -rakenduste kasutamata potentsiaali puuetega inimeste iseseisva elu edendamisel; nõuab sellise tehnoloogia ja rakenduste

paremat kasutamist võimalike tulevaste ohuolukordade, humanitaarhädaolukordade või loodusõnnetuste korral; rõhutab, kui oluline on avatud litsentsiga allikate kättesaadavus internetis ning õpetajate oskuste täiendamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise alal;

20. kutsub liikmesriike üles pakkuma intellektipuudega inimestele psühholoogilist tuge, et leevendada liikumiskiirangute mõju;
21. kutsub liikmesriike üles tagama intellektipuudega inimestele õiguskaitsevahendeid, pöörates erilist tähelepanu selliste juhtumite ennetavale kindlakstegemisele, kus intellektipuudega inimestel, kellel puudub õigus- ja teovõime, ei ole juurdepääsu või piisavat juurdepääsu oma seaduslikule eestkostjale, et tagada oma õigused;
22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.